

't eerste zijn de boomen jonger, dus is dat waarschijnlijk niet 't oorspronkelijke, maar daar werkt aanleg en omgeving er veel meer toe mee de indruk te wekken: „ja, zóó moet 't geweest zijn,” terwijl 't Roomsche door z'n keurig geharkte paadjes en nette bloemperkjes meer doet denken aan 'n goed onderhouden stadstuin dan aan de „olijvenhof” zooals wij die ons denken.

Nu nog even 'n woordje aan Liesbertha. Ik zag verleden week Ben-Hur ook en 'k vond 't prachtig! Wel waren sommige dingen veel beknopter dan in 't boek, zelfs waren er wel stukken weggelaten, maar dat was niet storend voor de gang van 't verhaal. Erger vond ik het dat Esther zoo echt actrice-achtig was, terwijl ze in 't boek juist zoo eenvoudig wordt voorgesteld. Over 't algemeen heb ik er echter van genoten en ik moet je zeggen dat 'k er heusch geen kwaad in zie bij zoo'n gelegenheid eens naar de bioscoop te gaan.

En nu heb ik tenslotte nog 'n vraag aan de onderwijzeressen onder ons: kan één van jullie mij 'n bundel opgeven met kinderversjes, bij voorkeur versjes waarbij de kinderen bewegingen kunnen maken, want daar genieten ze over 't algemeen van! Ik ben namelijk deze zomer voor m'n lagere akte geslaagd en ben nu kweekeling met akte. Op onze school zingen ze weinig zulke versjes en ikzelf ken er ook niet veel. Dat voel ik als 'n groot gemis voor 'n onderwijzeres en daarom zou ik er graag wat leeren. Met verlangen zie ik 'n antwoord tegemoet. Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Met hartelijke groeten aan alle O.C.-ers

jullie GRIETJE.

Beste Crocus.

Een paar dagen geleden las ik je vraag over de bewaarschool en wil je daar maar eens op antwoorden. Ik ben n.l. aan het leeren voor bewaarschoolonderwijzeres.

Het bevalt me reusachtig. Bij ons is het als volgt geregeld: als je M.U.L.O.-diploma bezit of een paar jaar op een H.B.S. gegaan hebt, moet je de cursus twee jaar volgen. Is dat niet het geval, dan duurt het drie jaar. Je moet 18 jaar zijn en twee jaar in praktijk geweest zijn, als je examen wil doen. Ouder is natuurlijk ook goed. Bij ons zijn zelfs een paar meisjes van in de twintig op les. We hebben overdag praktijk en 's avonds les. Je moet natuurlijk wel van kinderen houden, anders kan je er beter niet mee beginnen. Schrijf je me nog eens of je er ook mee begint?

Joop. Wat vond ik het leuk, dat er weer eens een briefje voor mij was in O.C. Uit het bovenstaande heb je kunnen merken, dat ik niet in een apotheek ben, zooals jij misschien denkt. Juist in die tijd, dat ik niet wist, wat ik worden wilde, las ik iets over die cursus voor fröbel-onderw. en voelde daar opeens meer voor dan voor apoth.-assist.

Vind je die groene omslag van de J.V. ook niet eenig? Je vroeg in welke bundel „Chanson à la lune” staat. Dat staat in „Chansons populaires romandes” van Dalcroze. Op. 33. 2me Série. Ik heb de 1ste serie. Die is ook wel leuk.

Wat wordt er druk over de Ben-Hurfilm geschreven, hè? Ik heb de film ook gezien en vond het prachtig. Het boek vond ik zoo mooi, dat ik er maar eens naar toegeestapt ben, toen de film vertoond werd. Ik zag er heelemaal geen kwaad in. Wel is het waar, wat Jaantje in het Aug.-nummer schrijft: in een klein stadje of dorp, gaat zooiets niet zoo goed als in een groote stad. Vooral, zooals in dit geval, een Chr. onderw. kan dit moeilijk doen. Het zou anders wel goed zijn, als er meer zulk soort filmen als Ben-Hur kwamen, dan werden meer bioscoopbezoekers, die er uit gewoonte naar toe gaan, met het goede in aandraking gebracht, dan met al die leelijke filmen.

Hoor ik van jou ook nog eens wat?

Alle O.C.-ers gegroet van

IRENE.

CORRESPONDENTIE VAN DE REDACTIE.

Woorden van waardeering.

Er was een tijd, dat we wel eens pruilden, wanneer we Christelijke tijdschriften vergeleken met andere. Ik denk, dat het tegenwoordig moeilijk zal zijn, er een te vinden, dat voor de dames, wat inhoud natuurlijk, maar ook wat uiterlijk aangaat, althans „De Jonge Vrouw” overtreft.

Zeeuwsche Kerkbode.

Onze bruidjes.

Na het verschijnen van het October-nummer zijn bonbonmandjes gezonden aan:

G. J. Fraanje, Biezellinge; B. B. Rinsma, Hallum; J. J. Wijnmaalen, Scheepmakerij 2, Delft; E. M. Meijer, Ruitersweg 23A, Hilversum; M. E. A. Henssen, Utrechtschew. 48, Zeist; J. Roeda, Rotterd.kade O 246, Middelburg; G. Prins, 205, Andijk-West; A. M. van der Ploeg, Rustenburgerstraat 330u, Amsterdam; J. Bous, Klaas Katerlaan 1, Ede; L. Assink, Haaksbergerstraat 332, Enschedé; G. v. d. Sluijs, Almelo; J. v. d. Brink, Leersum; M. Groothuis, Loppersum.

Mej. J. v. B. te D. Wilt u bedenken, geachte mejuffrouw, dat we voor alle lezeressen zooveel mogelijk iets moeten geven? We ontvingen ook brieven, waarin juist de tegenstelde meening tot uiting kwam. Overigens zijn we dankbaar voor uw schrijven. We letten zeer nauwkeurig op de opmerkingen onzer lezeressen, al is het, helaas, niet steeds mogelijk, aan aller verlangen te voldoen.

Mej. R. G. te R. Voor u geldt ook het bovenstaande antwoord, althans ten deele. Maar aan uw verlangen wordt in zóóver tegemoet gekomen, dat u wel in de afleveringen

aantreft artikelen over het leven van den Heiland. We geven in elken nieuwen jaargang gaarne eens weer iets anders.

Wat de banden betreft, ze zien er zeer goed uit. Het zijn geheel-linnen banden. Daarop vindt u de omslagteekening van elke aflevering. Bij bestelling ontvangt u een losse band met inhoudsopgave. De bedoeling is, dat u dan zelf voor het inbinden zorgt. Kunt u dat in eigen woonplaats laten doen, des te beter.

Mej. R. de V. te L. Over uw copy moet nog beslist worden. Nog even geduld, s.v.p.

Mej. A. V. te C. Aan dat adres kunnen we u niet meer helpen. Die schuilnamen bezorgen ons nog nachtmerrie.

Mej. C. E., Den Haag. De kiekjes ontvangen. We zullen zien, wat we er mee kunnen doen.

Mej. H. B. te D. Wij zullen zien, of we u helpen kunnen, maar beloven doen we nog niets.

Mej. Gr. v. d. S. te Z. Kiekjes ontvangen. Wij zullen zien.

Mej. T. M. te De W. Ja, hooggeachte mejuffrouw, als we over elk schetsje, dat niet dadelijk wordt opgenomen, ook nog correspondeeren moesten, hadden we dagwerk. Te zijner tijd komt uw copy in behandeling. We kunnen op dit oogenblik werkelijk niet zeggen, of we tot opname zullen overgaan. We hopen dat uw hoofd niet gehéél zal breken en dat het niet gehéél midden door zal gaan. Bespaar ons s.v.p. dit leed. Wij hebben al genoeg te dragen op onzen redactioneële rug.

ONDER REDACTIE VAN MEVROUW J. M. WESTERBRINK-WIRTZ EN DEN HEER P. KEUNING
UITGAVE VAN BOSCH & KEUNING TE BAARN — TELEFOON No. 603 — POSTGIRO No. 20246
REDACTIE-ADRES: REDACTIE „DE JONGE VROUW”, BAARN. VERSCHIJNT DEN EERSTEN DONDERDAG VAN IEDERE MAAND
ABONNEMENTSPRIJS f2.25 PER HALF JAAR BIJ VOORUITBETALING. MEN VERBINDT ZICH VOOR EEN GEHEELEN JAARGANG

KERSTFEEST.

Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker.
Lukas 2 : 11a.

Gij zult Kerstfeest vieren.

Zal het feest voor u zijn, dan moet het *heden* ook voor u gelden. Want de geboorte van den Zaligmaker is maar niet een historisch feit, dat wij meer of minder plechtig kunnen herdenken, die geboorte behoudt haar kracht, al de eeuwen door. Die geboorte zit altijd vast aan een *heden*.

Het feit van de geboorte moet steeds *nieuw* voor u zijn, moet u *heden* aangaan.

Zult gij waarlijk Kerstfeest vieren, dan moet *u* de Zaligmaker geboren zijn. Het baat u niet, of gij al weet, dat Hij eenmaal geboren is in Bethlehem. *U* gaat het aan. En niet eerder wordt het goed, of gij moet kunnen zeggen: *Heden* is Hij voor *mij* geboren.

Dat wil dan zeggen, dat gij ervaren hebt, niets te zijn en niets te kunnen en dat gij aanvaardt Zijn zaligmakend werk.

„Hij heeft *machtigen* van de tronen afgetrokken, en *nederigen* heeft Hij verhoogd.

Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld, en *rijken* heeft Hij ledig weggezonden.”

Zult gij waarlijk Kerstfeest vieren, dan moet *gij heden* in Hem de Zaligmaker vinden. Hij kwam; „om Zijn volk kennis der zaligheid te geven, in vergeving hunner zonden.”

Gij zult gewillig moeten zijn, om u van uw schuld en zonde te laten verlossen. En gij zult Zijn zaligmakend werk moeten aanvaarden.

De Heiland wil u heden *zalig maken*. En uw zaligheid zal dan tot uiting komen in een blij en gelukkig leven der dankbaarheid.

Zóó zult gij Kerstfeest moeten vieren, zal het goed met u zijn. Want niet eerder is het goed, dan wanneer gij, knielend bij de kribbe van Bethlehem, kunt juichen: *Mij* is *heden* de Zaligmaker geboren.
K.

ALS HET HART SPREEKT

DOOR

P. KEUNING.

TWEE donkere kraaloogjes keken haar aan, een magere hand strekte zich naar de hare uit en er klonk een neusgeluid, dat Annie „snuffelen” noemde.

„Zoo, nicht” — weer het neusgeluid — „bist doar? Goa zitten. Hier is 'n stoul.”

Daar zat ze, tusschen tante en nicht, achter de tafel. En nu kon ze om zich zien, in de ruime kamer, waarin alles blonk en glom, waarin alles, wat maar gewreven en gepoetst kon worden, gewreven en gepoetst was. Er was een groote, mahoniehouten linnenkast, en een orgel en een trapnaaimachine en vensterbanken vol geraniums en andere planten. Er was een groote petroleum-lamp met bonte bloemen op de peer, en er was op tafel een koffieblad met een kraantjes-koffiepot en wat kopjes. En er was een tabakskistje en een geheimzinnig voorwerp, door oom later op den avond kwispeldoor genoemd.

Annie vond haar omgeving wel vreemd en ze maakte zoo voor zichzelf uit, dat tante nog al bij de hand leek, dat oom wel erg goedig was en dat nicht Jantje er een beetje dom uitzag.

„'n Gouje rais had?”

„Ja, tante, 't gaat wel.”

„Muide?”

„'n Beetje.”

„Jantje, geef Annao ais 'n kop vol koffie. En zet 't brood den kloar. Hest zeker honger, Annao?”

„Heel veel trek heb ik niet, tante.”

„Kom, kom, jonge wichter kennen altied eten. En bie ons wordt *goud* eten. Dat binnen wie zoo wend. Zelft 't boereneten wel lussen.”

Er werd een blauw- en witgeruit servet op tafel gelegd; er was boter en kaas en witte- en roggebrood en... er was koffie. Een overvloed. Maar Annie deed de maaltijd geen eer aan.

„Da's ja gain eten wicht,” vond tante. „Bist ook ja net zoo blaik. Da's altieden zoo mit dei stadsche luu. Och, hou gaif dat? Hier 'n hap van en doar 'n snap van en gain vet ien 't eten.”

„Jao,” vond oom, die aan zijn maaltijden in Amsterdam dacht, „'t is doar roar en 'n mensk wait doar nait altied, wat e ef. En ie kriegen doar van alles moar zo'n lutje bietje.”

Annie vond haar familie niet erg beleefd, maar dat liet ze niet merken. Toen de maaltijd gedaan was, nam oom zijn krant, tante en nicht sloegen aan 't breien en Annie vocht tegen haar slaap.

„Kenst speulen?” vroeg Jantje eindelijk.

„Orgelspelen? Ja, maar 'k heb het nou in een tijdje niet gedaan. Je begrijpt....”

Toen werd de ontroering haar te machtig en ze schreide.

Oom snoot zijn neus. Tante keek sip.

„Jao, wicht,” merkte ze op, „'t is zooas 't is. Berauw komt altied te loaf en dat het dien moeke ook ondervonnen.”

Oom hoestte.

„Nou is ze oet heur lieden,” merkte hij op.

„Zoo is 't,” besloot tante, „en doar mouten wie ons bie neerleggen. Dat is nou ainmoal zoo en doe bist nou hier. 'k Zee eerst tegen boer, dat 't 'n haile zörg was, moar ie kennen joen familie toch ook nait loaten verkommen. Wat zollen mensken wel zeggen. En 'k zee ook weer, as 't wicht wat warken wil, zee 'k, zel ik heur wel gauw leeren, wat ze te doun het, zee 'k en wel wait hou 't den nog gaif. As d'r ais 'n fikse vrijer komt.... Hest toch nog niks an hand, wicht?”

Annie schreide niet meer, maar ze gaf ook geen antwoord.

„Vanzulfs, 't zel nait mitvallen,” overpeinsde tante. „Geld zuikt geld, en woar niks is, ken ook niks biekommen. Moar 'n mensk ken 't nooit waiten. 'n Weduwnoar of zoo, mit 'n poar kien-der, dat zel nog kennen. 'k Zel wel ais veur die oetzain, heur. En den moar fiks en veerdig ien 't wark. Wat west is is west, moar bist nou hier en 't zel hail wel goan. Most altied moar doun, wat ik die zeg, den komt 't wel ien order.”

„Hè, wat snof ie weer mit neus, moeke.”

„Jao, 'k bin 'n bietje verkoldens.”

„Nou, den binnen ie altied verkoldens. 'k Loof d'r niks van.”

Tante keek verontwaardigd, maar ze zei niets. Oom draaide een beetje op zijn stoel heen en weer.

„Wel wassen d'r nog meer ien stadsche woagen?” vroeg hij.

„'k Weet niet, oom. Rare lui. Een koopman, geloof ik en een boer en, o ja, ook een onderwijzer. Terpstra heette hij, geloof ik.”

„Da's 'n sociaalist,” bromde oom.

„Ja? Hé, dan zag hij er niet naar uit. Ik had gemeend, dat hij wel onderwijzer aan een christelijke school zou zijn.”

„Jao, dat is ook zoo. Moar 't is toch 'n sociaalist. Arbaiders opsteukeln. En ien kiesveraineging boudel ien war sturen.”

Tante snoof.

„'n Kereltje van niks,” besloot ze. „'t Is nog zo'n kwoajong. En altieden tegen boeren. Boer is net as 'n meelzak, elk en ain klopt d'r op. En dei Terpstrao het hier al 'n haile bult kwoad doan. Nee, heur, da's niks weerd.”

„Hai het Annao zien koffer nog droagen,” gichelde Jantje. „En hai zee van juffrau.”

„Koale drokte,” vond tante. „'k Wol, dat vent moar 'n ander ploats kreeg. Moar wel wol hom hebben? Arme kienderkes, dei bie zo'n meester mouten leeren.”

„Tou ik nog noar schoul ging...” en oom begon een lang verhaal over zijn schooltijd, maar Annie luisterde niet. Ze stelde geen belang in de omstandigheid, dat oom dagen en weken had verzuimd, en dat hij, als hij naar school ging, toch de allerbeste was, zoodat de meester hem niets meer kon leeren.

Ze verlangde er nu alleen nog maar naar, in den slaap al haar verdriet te vergeten.

II.

't Ging nog niet met Annie. Ze kon maar niet wennen op de boerderij. Het was er zoo ontzettend stil. Nu ja, overdag had ze haar werk en dan ging het nog, hoewel haar ook dan de stilte plaagde. Maar 's avonds was het niet om uit te houden. Dan zat je samen in de kamer en zoo nu en dan zei er iemand eens wat, maar dan hoorde je ook weer de stilte. Er was nu niets, niets, dat de eentonigheid van het leven hier kon breken.

En dan, als eindelijk de lange avond om was en zij zich met Jantje in 't kleine kamertje terugtrok, moest ze luisteren naar 't onuitstaanbare gebabbel over allerlei onbetekenende nieuwtjes en over wonderlijke vrijerijtjes. Ze wist nu, wat haar nicht zocht op 't feest van een jongelingsvereniging en dat had haar wel even vermaakt, maar ach, het was alles zoo plat, zoo laag bij den grond. En de menschen, waarover Jantje het had, kende zij toch niet.

Tusschen haar en tante ging het maar zoo zoo. Annie begreep, dat er gewerkt moest worden en dat was ook niets, maar alle minderwaardige karweitjes waren voor háár en dat vond ze minder goed. Eenmaal had ze gewaagd, er iets van te zeggen, maar toen moest ze heel wat hooren over 't brood, dat ze opat en daarom beet ze, als ze wéér de behoefte ging voelen, om de waarheid te zeggen, maar op de lippen en zweeg.

Tante had ook de gewoonte, zoo'n beetje geringschattend over moeder te praten en dat kon Annie heelemaal niet uitstaan. 't Was best te be-

grijpen, dat moeder het op zóó'n negorij niet had kunnen uithouden.

Oom zei niet veel en had thuis eigenlijk niets in te brengen. Tegen zijn knechten durfde hij beter en Annie had hem tot haar groote verbazing tegen de „schoapjong” eens hooren uitvaren op een geweldige manier. Misschien wreekte hij zich zoo over den druk, waaronder hij thuis zuchtte.

Jantje was goedig, maar dom, dus daar had ze niets aan.

Ook had ze hier moeten breken met al haar gewoonten. Zeker, als ze zoo 's avonds samen met tante en nicht in de huiskamer zat, mocht ze een haakwerkje doen, hoewel tante vond, dat je eerst je breiwerk maar eens behoorlijk moest afmaken. Maar een boek lezen, wel nee, dat ging niet. Dat mocht je hoogstens doen op een Zondagavond, als je toch niet breien of haken kon. Maar al dat lezen was niets dan tijdsverspilling.

En dan.... tante moest niets hebben van al die „romanske bouken.” Daar kon je veel schade bij lijden. „Riemgedichten” waren ook al niet in de gunst en een dichtbundel, waarin Annie eens een avond las, werd onvoorwaardelijk afgekeurd, omdat er van „vrijerij en zuks wat” in kwam.

Neen, het leven hier was koud en arm. Annie zou zich er nooit in kunnen schikken. Ook vond ze het een affront, dat ze, als er eens een boerenzoon op bezoek kwam, altijd met boodschappen de kamer uitgestuurd werd. Het was, of tante gaarne liet merken, dat nichtje eigenlijk maar heel weinig boven een dienstbare stond. Annie begreep best, waarom dit moest. Alle aandacht van zoo'n jongen boer moest op Jantje vallen en een goede partij moest dadelijk er aan herinnerd worden, dat hij, als hij nog eens aan Annie mocht denken, er van tevoren van overtuigd kon zijn, dat er bij haar geen geld was.

Annie voelde dat als minderwaardig. Het was, of ze „op bekijk” zat. En dan.... tante's bezorgdheid was totaal overbodig. Natuurlijk wist elke boerenzoon, mijlen ver in den omtrek, dat zij een arm meisje was. Wie zou er dan om haar komen?

Toch.... Klaas Wieringa kwam in den laatsten tijd nog al eens aanloopen en.... dat zeker niet om Jantje.

Annie begreep hem niet.

Hij kwam, hij praatte met oom over koeien en paarden en land, maar hij had eigenlijk geen oog van haar af, tot groote ergernis van tante. En toen hij haar op zij van de schuur tegenkwam, in het donker van den avond, stompte hij haar in de zij en grinnikte.

Tante zei, dat ze zich maar niets in 't hoofd moest halen, want dat Klaas Wieringa zeker geen

meisje zonder geld zou nemen. Nu, zich iets in 't hoofd halen zou ze werkelijk niet, maar toch was het haar een voldoening, dat zij boven Jantje den voorrang had, al ging het nu maar om Wieringa, die ze een bruid bleef vinden.

Het was nu winter en Wieringa had al eens gevraagd, of ze meeging op schaatsen, maar de edele kunst van schaatsenrijden had ze nooit beoefend en dus weigerde ze.

Wat hij eigenlijk in haar vond, begreep ze niet. Ze was zoo heel anders dan al de meisjes, met wie hij tot dusver in aanraking was gekomen. Zij kwam uit een andere sfeer, ging anders gekleed, gebruikte een andere taal. Ook hield ze hem op een afstand en, als haar dat zoo uitkwam, snauwde ze hem af. Tante vond dat wel goed, want zóó moest Wieringa gauw genoeg van haar krijgen, maar 't scheen, of hem dat juist prikkelde. En hij bleek een stijfhoofd te zijn. Hij kwam terug, al werd hij afgesnauwd, hij grinnikte maar en scheen alles best te vinden. Annie vergeleek hem vaak met een grooten hond, die 't goedig toelaat, dat je hem aan de ooren trekt.

De menschen zeiden, dat hij meer in de herberg kwam, dan goed voor hem was, maar dat kon ook laster zijn, want lasteren *konden* de lui hier. Niemand, die ongeschonden bleef.

Juist als Wieringa er was, werd tante onverdraaglijk. Dan was het een gekommandeer, om bang voor te worden.

Toen Wieringa op een avond weer met oom in de huiskamer zat te praten en 't druk had over een kuiken met drie pooten, vroeg tante bij haar neus weg aan Annie: „Hest al knollen schoonmoakt, Annao?”

„Nee, tante.”

„Den zol 'k 't nou moar even doun.”

Anna trok de schouders op en bleef zitten. Ze had geen trek. 't Was in elk geval een koud werkje en ze voelde er niets voor, nu nog in een onverwarmd vertrek de dikke koolrapen te gaan behandelen. Kon dat morgen niet?

„Hest nait heurd, Annao?”

„Ja, tante.”

„Jao,” viel Wieringa eensklaps uit, „ze zeggen, dat ie joen nicht hollen, om al 't roege wark te doun.”

„Wat?” riep vrouw van Dijken, „zeggen luu dat? Da's ja altmoal leugens.”

„Heb 'k ook al zegd. Moar luu binnen nait wiezer. Ik zee: 't wicht dut nait meer, as ze wil.”

„Wel het den zoo van ons logen, Kloas.”

„Och, 'k waif nait. Moar gusteravond was 'k nog even bie Bos en dei har 't er ook over.”

„Dei? Da's ja 'n gemaine kerel. Moar den zet ik ook gain vout meer bie hom ien hoes.”

„Dat mout ie waiten,” vond Wieringa, en hij

ging kalm voort met zijn verhaal over het kuiken, maar hij had zijn doel bereikt, want Annie bleef binnen en tante had niet meer den moed, haar aan 't werk te sturen.

„'k Heb 't ol' wief d'r mooi tusken,” dacht Wieringa, „wat het ze 't wicht zoo te ploagen?”

„'n Mooi, nuver wicht was 't, jao zeker. Wel 'n kwoaje, moar dat binnen minsten nait. En as hai loater....”

Maar zoover was het nog niet.

Hij wist nog niet, wat hij doen zou. Vóór hij Annie had gekend, zou hij er nooit over gedacht hebben, een meisje zonder geld te nemen. Dat bestond eenvoudig niet. Dat deed je niet. En per slot van rekening was zoo'n trouwerij ook alleen maar een zaak van 't verstand. Het hart had er niets mee te maken.

En nu? Wel, nu zou hij misschien, maar dan later, tòch wel een rijk meisje trouwen, maar... daar dacht hij maar heel weinig aan.

Hij had Annie ontmoet en hij begreep niet, waarom hij voor háár voelde, wat hij nog nooit voor eenig ander meisje had gevoeld. Toen hij tegenover haar zat in de omnibus was het hem niet de moeite waard geweest, naar haar te kijken. Ze was dat arme nichtje en daarmee uit.

Maar nu hij haar ontmoette, haar zag, haar hoorde praten, nu was het anders geworden. Hij wist heel goed, dat vrouw Van Dijken in stilte Jantje al voor hem bestemd had, maar dat ging hem niet aan. Wat was zij bij Annie? Als hij haar zag in haar eenvoudig japonnetje, als hij haar hoorde lachen, als hij haar fijne vingers bezig zag met een peuterig handwerkje, dan, ja, dan begon daar iets in zijn hart te roeren, dan moest hij eens even den adem inhouden.

En dat ze hem afsnauwde vond hij niet erg. Hij behoorde tot de dikhuidigen en ook haar schampere gezegden konden hem niet wonden.

„Als ik mit die trauwd was,” dacht hij wel eens, „den zol ik die 't wel anders leeren.” En dat was niet, omdat hij zich beleedigd gevoelde, maar alleen, omdat hij instinctief het gevoel had, dat hij zijn krachten eens met de hare moest meten. Dat zou wat zijn, als *die* rakker er eens onder kwam en geen mond meer, durfde open doen.

Zijn ouders hadden niet veel met zijn veelvuldige bezoeken bij Van Dijken op. Natuurlijk hoorden ze, hoe de jongelui hem met het nichtje plaagden, maar beangst maakten ze zich dáárover niet. Nu ja, hij mocht eens een „gekheidje” hebben, hij was verstandig genoeg, om het niet te ver te laten komen. Maar ze hadden ook Jantje niet gaarne als schoondochter. Ze was toch werkelijk tè dom en...hun zoon zou toch wel een *rijkere* vrouw kunnen krijgen ook. En

vrouw Van Dijken zou er alles voor over hebben, om hem in haar netten te krijgen.

„Wat hest doar tóch, jong?” zei vrouw Wieringa tegen haar zoon, maar hij bromde maar wat en ging zijn gang. Dat had hij trouwens altijd gedaan. Hij spartelde niet tegen, hij zei niet veel, maar hij deed, wat hij wilde.

Als Annie meende, dat hij was als een groote hond, die 't goedig toeliet, dat hij aan de ooren getrokken werd, dan vergiste ze zich. Hij was zich alleen maar van zijn kracht bewust en daarom liet hij haar doen, wat ze wilde. Als 't ernst werd, kwam dat later best in orde. Als 't ernst werd.

Annie was niet erg tegemoetkomend. Dat moest hij wel erkennen. Al zijn toenaderingspogingen hadden tot heden niet geholpen. Maar juist haar verzet prikkelde hem. Jantje, nu ja, die zou hij *altijd* kunnen krijgen, maar dat liet hem koud. Annie verzettede zich en dat was iets, wat hij tot dusver nog nooit had meegemaakt. En dat deed hem juist volhouden en beslister worden. Hij *wilde* overwinnen en dan...heerschen.

Annie had verbaasd opgekeken, toen Wieringa haar zoo te hulp kwam. Hij viel haar mee. Soms leek hij alleen maar ruw en bot en deed hij een beetje onnoozel. Maar nu had hij de situatie toch wel heel juist begrepen en op 't juiste oogenblik was hij haar te hulp gekomen. Zóó afdoend was ook zijn hulp geweest, dat tante totaal verslagen was.

Hij had wel een belooning verdiend en dus keek ze hem eens vriendelijk aan.

Hij groeide. Natuurlijk, hij wist het wel. Ze zou toegeven en dan....

Maar ineens werd het hem duidelijk, dat hij nu veel verder ging, dan hij eigenlijk wel wilde. Want *háár* toegeven en *zijn* heerschen veronderstelde een huwelijk. En dáárvóór was hij toch nog niet klaar. Daar kreeg hij heel wat narigheid van, thuis en zoo, en dan mocht hij zich wel tienmaal bedenken, vóór hij 't zoover liet komen. Want als je trouwde, had je toch graag meteen een niet te klein kapitaal, dat was nu eenmaal niet anders. En als je trouwde, moest je ook een boerin hebben, een vrouw, die verstand had van 't boerenbedrijf. En dat had Annie zeker niet, dat wist hij best. Ze was een juffrouw, heel anders dan alle meisjes die hij kende.

Nee, hij moest voorzichtig zijn.

Maar toen ze hem dienzelfden avond nóg eens een keer vriendelijk aanzag, dacht hij niet meer aan voorzichtigheid. Hij wist alleen nog maar, dat hij haar wilde en niemand anders.

Jantje hield zich boos. Ze was wel dom, maar ze merkte toch heel goed, dat haar kansen hoe langer hoe kleiner werden. Vroeger, toen Annie

er niet was, hield hij er wel van, een beetje gekheid met haar te maken en was hij ook al eens niet na afloop van de paardenmarkt in het naburig stadje met haar meegegaan?

Nu lette hij niet eens meer op haar.

Wieringa schoof op zijn stoel heen en weer. Van Dijken vertelde van een zieke koe, die, wonder boven wonder, 't er nog bovenop had gehaald. Maar wat ging *hem* dat aan? Hij kon er zijn gedachten niet eens bijhouden. Hij kon alleen maar letten op Annie, die nu met tante praatte over de lengte van een breikous. Als ze nu nog maar eens zijn kant uitzag!

Hij kon het niet meer uithouden.

„Woarveur is hier 'n örgel, as wichter d'r nooit op speulen?”

„Ik zel 't wel doun,” zei Jantje haastig en ze stond al op.

„Nee, ol, dien laidjes ken ik al, moar ik wil wel ais heuren, wat ze ien Amsterdam oet 'n örgel kennen hoalen.”

Annie glimlachte. Was het haar niet bekend, dat, toen Wieringa eens een bezoek aflegde bij den dominee, het orgelspel hem zóó verveelde, dat hij had gezegd: „Zellen wie nou eerst ais weer 'n bietje mit elkander proaten?”

En nu wilde hij *háár* hooren spelen. En dat ging hem dan ook enkel om *háár* en haar alleen. Dat streeelde haar toch, vooral nu, nu hij had getoond, dat hij haar te hulp wilde komen, als het noodig was. En daarom ging ze ook gewillig naar 't orgel.

„Altieden dat ol' getoeter,” merkte tante op. „En as Annao speelt, heb ik d'r niks an. Da's zoo roar. 'k Loof, dat ze vingers moar zoo wat over 't örgel loaf glieden. Ie kennen ja gain wies heuren. Moar den mou je Jantje ais heuren. Als zai „'t Zonnetje gaat van ons scheiden” speelt, heur ik bie darde of vaierde regel al wel, wat veur 'n laid ze bie kop het. Dat is hail wat ans.”

Annie speelde een vlugge wals en Wieringa meende: „Da's 'n mooi stukje, 't liekt wel wat op zo'n Leger-des-Heils-laidje.”

Annie schaterde.

„Is 't den nait zoo?”

„Ja, hoor, 't is goed. Je hebt nog al verstand van muziek, is 't niet?”

„Nou, van koujen en zoo wait ik meer. Moar kenst hail wat doun mit dien vingerkes, heur.”

VERKLARING VAN WOORDEN EN UITDRUKKINGEN.

kwispeldoor = beker, dienend voor aschbakje en nog andere doeleinden.

lutje = klein.

riemgedichten = verzen.

zuks wat = zoo iets.

Zonnig plekje.

Bischoop.

JACOB CATS.

Brouwershaven.

JACOB CATS werd geboren den 10den November van het jaar 1577. Dat is dus nu 350 jaar geleden en er is reden, om dezen dichter te herdenken.

We weten, dat Cats zeer lang in eere is geweest en in heel wat huizen lagen zijn boeken naast den Bijbel.

Heel wat spreuken en rijmen van hem werden in den volksmond bewaard.

Een ander geslacht echter heeft anders over hem geoordeeld. Hij was, zoo zei men, een saai langdradige rijmelaar, die heelemaal niet meer te genieten viel.

Er is zeker in deze beoordeeling iets onbillijks geweest, zooals er ook iets onbillijks was in den lof, die, vroeger, hem toegezwaaid werd.

Wanneer we Cats met een Bilderdijk of Vondel vergelijken, dan blijft er niet veel van hem over. Een *groot* dichter is hij zeker niet geweest. En dat de menschen van onzen tijd zijn verzen niet meer lezen willen, zullen wij hen niet ten kwade houden. Het is onzin, altijd weer te grijpen naar oude boeken, als we zelf betere hebben.

Misschien worden Vondel en Bilderdijk ook niet druk meer gelezen, maar zij, die voelen voor kunst en schoonheid zullen *hun* dichtwerken toch nog wel opslaan, terwijl ze de dikke boeken van Cats gesloten laten.

Omgekeerd is de felle kritiek, waaraan Cats een tijd lang heeft bloot gestaan, ook zeer onbillijk. Die kritiek werd te feller, omdat Cats boog voor zijn God en daarvan in zijn gedichten ook steeds uiting gaf. Er zijn nog altijd men-

schen, die denken, dat je dan maar van de kunst af moet blijven. Wat heeft godsdienst nu met kunst te maken?

Er zijn zelfs menschen, die zich „christenen” noemen en die een christelijke kunst onbestaanbaar vinden.

Welnu, Cats heeft zijn deel gehad van den smaad, die de kinderen Gods hebben te dragen.

Wij moeten hem plaatsen in zijn tijd, anders kunnen we hem en zijn werk niet behoorlijk beoordeelen.

Zeer zeker is het waar, dat hij lang van stof is. Evenzeer is waar, dat hij, op zijn kalme manier, maar voort rijmelt en zijn verzen zijn menigmaal zóó eentonig, dat je er bij in slaap dreigt te vallen.

Plots.... daar is een regel zóó klingelend en klaar, dat je zegt: Hé, kan Cats het ook zóó?

Maar dit is dan ook bijna zijns ondanks.

Ik geloof ook niet, dat Cats zich om de kunst veel bekommerd heeft. Als hij maar verzen kon maken, die liepen, was 't hem goed.

Zijn doel was het, in de eerste plaats, het volk te leeren en te onderwijzen. Vandaar, dat hij zijn best deed, steeds eenvoudig te blijven. De menschen van zijn tijd konden hem begrijpen; zijn verzen gaven hen geen inspanning. Ze konden ze lezen in een verloren uurtje, zoo tusschen twee dutjes in.

Cats is de zedepreeker; wat een schoone gelegenheid voor menschen, die er óók van houden, zedekundige waarheden te zeggen. En de verzen *lagen* zoo gemakkelijk, ze bleven in het geheugen, je had ze, zoo dikwijls je ze maar noodig had.

En dan... Cats was een gevoelig christen. De vromen van zijn tijd werden door hem gesticht in den goeden zin des woords. Hij sprak de taal van hun hart; ze voelden zijn verzen als echt en waar.

Geen wonder, dat Cats zoo vereerd werd, meer dan andere dichters wel, die veel verder van het volk af stonden. Daarom is er nu ook reden, Cats te herdenken.

Hij heeft de kunst verstaan, tot het volk te spreken. En al vragen wij nu ook om *andere* volkspoëzie, er dient toch gezegd, dat Cats in zijn tijd zeer goed wist, wat hij deed. Trouwens, het verzen maken *lag* hem. Toen hij Grieksch leerde, maakte hij zelfs Grieksche verzen.

Zoo zegt hij zelf:

Ick leerde Grieksche tael, en schoon ik maer begon,
Het scheen, dat ick terstond oock versen maken kon.

Welnu, hij heeft een bewonderenswaardig aantal verzen gemaakt, terwijl hij toch een drukken werkkring had, die hem niet al te veel tijd liet.

Met recht kunnen we tegen Cats inbrengen, dat hij heel vaak plat en onbeschaafd is.

Hij zegt dingen, die wij niet gaarne meer zouden zeggen en gebruikt woorden, die wij zorgvuldig vermijden. Maar ook daarin hebben wij Cats te zien als kind van zijn tijd. Men was toen zeker niet preutsch en besprak openlijk, wat men nu in fatsoenlijk gezelschap niet zou durven fluisteren. Maar.... misschien verstaan wij beter de kunst, met een halve aanduiding, een enkel voorzichtig woord, méér te prikkelen dan Cats het deed met zijn openlijke mededeelingen. En wat is nu het beste?

Dan.... Cats wist wat zijn lezers begeerden en dus gaf hij hen dat. We mogen dat in hem afkeuren, hem veroordeelen mogen we hem niet. Onze schunnige romans, onze vuile tooneelstukken hebben we te danken aan het treurige feit, dat een groot deel van het publiek het zoo wil. Cats is Cats geweest en een eend wordt nooit een zwaan. Het taaldamast en het taalkristal van een Vondel en een Bilderdijk heeft nooit op zijn burgertafel bij een lichter geglinsterd, heeft Dr. Kuiper van hem gezegd. En toch, wij spreken gaarne van hem, nu we herdenken, dat hij voor 350 jaren het levenslicht zag. Wij kunnen van hem leeren, dat het óók niet goed is, als een kunst zoo ver van het volk af staat. Het is een kunst, die tot onvruchtbaarheid gedoemd is. Ware kunst geeft steeds uiting aan het volksleven, brengt voor den dag, wat er in een volk leeft. Ware kunst wordt gedragen door het ware, echte leven van het volk.

Dat heeft Cats verstaan, al geven we grif toe, dat hij, om te behagen soms veel meer tot het volk neerdaalde, dan dat hij poogde het op te heffen.

Geven we nu enkele bijzonderheden uit zijn leven. Hij werd te Brouwershaven geboren, liep school te Zierikzee en studeerde te Leiden.

Later ging hij naar Orleans, waar hij bevorderd werd tot doctor in de rechten. Nu keerde hij naar het vaderland terug en vestigde zich in Den Haag, om zich daar in de practijk te oefenen. Vandaar vertrok hij naar Brouwershaven en later naar Zierikzee. Hier vond hij als rechtsgeleerde een goed bestaan. De koorts dreef hem daar vandaan en hij vertrok naar Engeland.

In 't vaderland teruggekeerd, had hij nog al succes. Bij een rechtsgeding wist hij den beschuldigde meesterlijk te verdedigen en....

Dit werd van stonden aen van yeder een geweten
En door de snelle Faem ten luytsten uytgekrefen.

Ick was gelyck het scheen een man van goed beleyt
Die veel op dit geval met oordeel had geseyt.

Dat kan nu alles wel waar zijn, maar Cats had al spoedig zijn welsprekendheid op een heel andere wijze noodig.

Hij kwam in Middelburg in de Fransche kerk en.... daar luisterde hij naar de preek, zou men denken. Mis.

Ick sag een jonge maegt, terwyl ick hoorde preken,
En stracx is in mijn hart een minnebrand ontsteken.
Sy dacht my wonderschoon en uytermaten soet,
Dus voeld' ich als een vier tot in myn innig bloet.

Nu willen we niet zeggen, dat Cats beter naar de preek had moeten luisteren. We vreezen, dat het in onze dagen óók nog wel eens zoo in de kerk gaat. En.... per slot van rekening is het beter, elkaar in de kerk te vinden als in de danszaal.

Cats had het dus erg te pakken. Toen hij thuis kwam schreef hij de juffer een minnebrief en dat werd nog al goed opgenomen. Er hadden ontmoetingen plaats, maar..... toen sloeg de vader van 't meisje bankroet en.... uit was het met de liefde.

Cats eerste Hofmakerij.

Het was zoo goed begonnen. 't Zat hem al in 't bloed en hij had voor de juffer wel in den dood willen gaan. Wie kan er meer begeeren?

Cats zegt het zelf en dus moeten we hem wel gelooven.

Hij maakte er zelfs dichtregels van en nu kunnen we lezen:

Ick had om harent wil, oock zonder grooten noot
My met een bly gemoet gegeven aan de doot.

Dat is nu wel heel mooi van Cats, als het nu ook maar zoo gebleven was. Maar 't wordt anders. Cats heeft eens nagedacht en toen gevonden, dat een vrouw zonder geld, als hij bleef leven, óók niet alles was.

En dus:

Maer ziet, het ongeluck, haar vader overkomen, Heeft van my 't eenemaal haer liefde weggenomen. Soo dat ick naderhant, hoewel niet sonder strijt, Socht van de minnebrandt en haer te zyn bevrijdt.

Zoo kwam er dus aan de vrijerij een eind, wat we Cats kwalijk nemen. Hij behoefde daarbij heelemaal niet zulke mooie woorden te gebruiken. Ze doen aan het leelijke feit niet toe of af.

Cats was niet van plan, ongehuwd te blijven. Later zien we hem weer op vrijersvoeten en ditmaal met succes. Hij huwde met een te Antwerpen geboren vrouw en hij prijst haar zeer. Zij is „een vrouw van snëeg vernuft en geestig in manieren, die een huysgezin naer rechten eysch kan bestieren. Zij is bovenal een vrouw, die genegen is, het woord Gods te hooren.

Wij moeten Cats maar niet te hard vallen. Vergeten we niet, dat een bankroet in zijn tijd heel wat meer beteekende dan in de onze. En Cats *blijft* altijd de koele, berekenende Hollandsche burgerman. Liefde goed, maar geen bankroet en hij wil dan ook 't liefst een vrouw, die wat in de beurs heeft. Straks een eigen huisgezin, waarin geen buitensporigheden voorkomen, waar alles geregeld is volgens de klok en waarin alles goed en gerieflijk is ingericht. En over liefde en zoo kun je dan wel praten in verzen, die zijn er goed voor.

't Ging goed met Cats.

In het twaalfjarig bestand hield hij zich bezig met het indijken van gronden en met den landbouw. Een rustig leven.

Maar toen het bestand ten einde liep en de regeering bang was voor een vijandelijken inval, werd het raadzaam geacht, de pas ingedijkte gronden weer onder water te zetten. Het persoonlijk eigendom van Cats werd verbeurd verklaard. Cats deed in den Haag zijn beklag, maar de zaak werd jaren lang slepende gehouden en Cats zag zich in dien tijd van de inkomsten van zijn landerijen beroofd.

In deze nare dagen werd hem een hoogleeraarschap aan de Leidsche hoogeschool aangeboden. Later verzocht men hem, pensionaris te Middelburg te worden. Cats voldeed aan dit verzoek en was nog later pensionaris van Dordrecht. Eindelijk maakte men hem Raadspensionaris van Holland. De verplichtingen, aan dit ambt verbonden, hebben Cats terneer gedrukt. Geen wonder ook. Hij was tegen de moeilijkheden zeker niet

opgewassen en voelde zich niet op zijn plaats.

Hij voelde het als een verlichting, toen hij eindelijk op zijn verzoek werd ontslagen.

Toen knielde hij neer in de Statenvergadering, om God te danken, die hem nabij was geweest.

Na nog een paar gewichtige ambten bekleed te hebben, keerde Cats tot het buitenleven terug. Hij vestigde zich op „Sorghvliet." Daar kon hij weer dichten, daar hield hij zich bezig met het snoeien van boomen.

Cats als boomsnoeier.

Maar daar deed hij ook nog iets anders. Hij bereidde zich er voor voor de lange en laatste reis.

Bij de nadering van den dood dichtte hij:

En als myn moede siel sal uyt haer woonhuys
scheyden,
Soo laet haer uyt dit rif tot Uwen troon geleyden.
Dat is myn hoogste wensch, dat eyscht myn siele
meest:
O Godt, aen Uwen gunst beveel ick mynen geest.

Jacob Cats overleed in den ouderdom van bijna 83 jaar op den 12den September 1660. Zonder pracht en praal is hij, volgens zijn wensch begraven.

Jacob Cats heeft gearbeid met de gaven, die hem geschonken waren en zijn invloed op het volk is groot geweest.

Heeft een later geslacht hem al te scherpe critiek niet gespaard, de historie doet hem toch eindelijk recht. Zij wijst hem zijn eigen plaats aan. Daarom is het goed, hem te zien in den lijst van zijn tijd. Dan is er zeker plaats voor critiek, maar evenzeer voor waardeering.

DE MEESTER

VRIJ BEWERKT NAAR HANS WALTER.

Nicodemus.

HET was nacht geworden. Boven den Olijfberg stond de volle maan van de lente en zag neer op de verstilde stad. De menschen sliepen en droomden. Als donkere oogen waren de smalle vensteropeningen, als donkere oogen, die zagen op de verlaten straten en stegen, door het maanlicht beschenen. Slechts in één huis brandde nog een licht. Daar toefde de Heer, die nog met Zijn discipelen was in ernstig gesprek.

Daar dreunde de klopper op de huisdeur.

Een discipel snelde naar beneden, om te openen en leidde dan een vreemde binnen, weggedoken in zijn mantel. Was het tegen de koelte van den nacht? Was het, om voor verspietersoogen onherkenbaar te zijn?

Maar hij wierp den hem omhullenden mantel af en voor den Heiland en zijn verwonderde discipelen stond Nicodemus, een aanzienlijk Fari-zeër, een Overste van de Joden, lid van den Hoogen Raad, een Wijze, een leeraar en leidsman van zijn volk.

Zijn haren waren vergrijsd van ouderdom, maar onder zijn grauwe wenkbrauwen vonkelden jeugdige, levendige, scherpe oogen en in de diepingesneden plooiën om zijn mond lag op den loer, geslepen, scherpe spot, waarvoor reeds menigmaal een bekwaam tegenstander, als hij die had ervaren, leerde vreezen.

Een lichte verlegenheid gleeed over zijn trekken. Hij, de oude meester, kwam als leerling tot den jongen Meester en Leeraar, die een zoo diepen indruk op hem gemaakt had.

Hij wilde nog meer hooren van het koninkrijk Gods, waarover de Heiland tot het volk gesproken had.

„Rabbi! wij weten, dat Gij zijt een Leeraar van God gekomen; want niemand kan deze teekenen doen, die Gij doet, zoo God met hem niet is.”

Met vriendelijke ernst antwoordde Jezus: „Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien.”

Even, bijna verstolen, plooiden de lippen van Nicodemus tot een stil lachje. Hij had den Heiland zeer juist verstaan. Hij wist, dat Jezus van de geestelijke wedergeboorte sprak, van de wedergeboorte der ziel. Maar stonden dan de ervarin-

gen van zijn lang leven daar niet tegenover? Zouden hij en zijn medestanders daarvoor niet te oud zijn? En dus werpt hij tegen met fijne ironie: „Hoe kan een mensch geboren worden, nu oud zijnde? Kan hij ook andermaal in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? Vernieuwing des levens, omkeering des harten, wedergeboorte, dat kan misschien bij jonge menschen mogelijk zijn, die nog kneedbaar zijn en in staat, een nieuw leven te beginnen, zich in nieuwe verhoudingen te voegen, maar dat kan niet bij oude menschen, zooals ik. Een bejaard mensch is niet meer van week, kneedbaar was, maar is geperst in een bepaalden levensvorm, een onveranderlijke, die werd gemaakt tot wat hij is door al de ervaringen van zijn leven en al de verhoudingen, waarin hij opgroeide en waarmee hij hoe langer hoe meer samengroeide.

Verlangt Gij ook van een oud mensch, dat hij een geheel nieuw leven zal beginnen, een geheel nieuwe levensrichting zal inslaan, geef hem dan eerst zijn verloren jeugd weer en maak het tot een kind, dat nog gevormd kan worden.”

Een milden glans spreidt zich over het gelaat van den Heiland. Hij ziet de oogen van Nicodemus zoo vorschend, zoo verlangend op Zich gevestigd. Hij ziet het vragen in de oogen van den grijzen geleerde. Ernstig en vermanend en vragend om geloof, klinkt zijn stem door het schemerige vertrek:

„Gij hebt de ervaringen van een lang, in ernstige studie en diepgaand onderzoek doorgebracht leven, Nicodemus. Gij kent de invloeden, de krachten en machten, die het leven maken tot wat het is en het vorm geven. Maar één kracht en één macht kent gij nog niet. Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u: zoo iemand niet geboren wordt uit water en Geest; hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan.

Verstaat gij niet den diepen zin van de doop, waarmee Johannes in de vlakten der Jordaan doopt? De doop der bekeering is het. Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen en gij zult gedoopt worden met den Heiligen Geest en met vuur. Hetgeen uit het vleesch geboren is, dat is vleesch; en hetgeen uit den geest geboren is, dat is geest. Aan zijn natuurlijke geboorte heeft de mensch zijn natuurlijk leven te danken. Wat zou het dan den grijsaard baten, weer jong te worden? En als gij den tijd van uw kinderjaren weer zoudt kunnen

terugbrengen, ge zoudt, aan u-zelf overgelaten en weer ingeleefd in de oude verhoudingen, weer juist worden tot dat, wat gij geworden zijt. Gij zoudt slechts het oude leven nog eens doorleven.

Verwonder u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden. Geheimvol als het waaien van den wind is het waaien en werken van den Heiligen Geest. De wind blaast, waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, van waar hij komt, en waar hij heen gaat; alzoo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is. Adem is Hij van Hem, die het leven is en het leven brengt.

Leven brengt hij ook den grijze, die aan den drempel der eeuwigheid staat. Leven brengt hij ook u."

Getroffen vraagt Nicodemus: „Hoe kunnen deze dingen geschieden?"

Mild-lakend antwoordt de Heiland: „Zijt gij een leeraar van Israël en weet gij deze dingen niet? Gij zijt een Meester en een oprechte zoon van Israël, die met God en uw ziel geworsteld hebt en weet gij nog niet, wat in de heilige Schriften staat, die u toch als Meester bekend moeten zijn? God is het, die vernieuwing des harten geeft hen, die zich door Hem willen laten leiden. Hij veranderde het hart van een Saul. Hij goot Zijn Geest uit over David. Hij beloofde Zijn volk door Zijn profeten: Want ik zal water gieten op de dorstigen en stroomen op het droge; Ik zal Mijnen Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen. Hij legde den vromen zanger de bede in het hart en op de lippen: Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God! Uw goede Geest geleide mij in een effen land.

Waarom gelooft gij niet? Waarom gelooft gij niet in de heiligende liefde Gods, die zich op aarde openbaart in de krachtige werking des Heiligen Geestes, die dooden roept ten leven en die de bekeering ten leven geeft?

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: wij spreken wat wij weten, en getuigen, wat wij gezien hebben; en gijlieden neemt ons getuigenis niet aan.

Indien Ik ulieden de aardsche dingen gezegd heb, en gij niet gelooft, hoe zult gij gelooven, indien Ik ulieden de hemelsche zou zeggen?

En niemand is opgevaren in den hemel, dan die uit den hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des menschen, die in den hemel is.

En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden, aan het vloekhout, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, wedergeboren zal worden ten eeuwigen leven.

Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij

Zijn Eeniggeboren zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

De Heiland heeft gesproken. En in een diepe stilte denkt Nicodemus, denken de jongeren, na over het wonderbare, dat ze gehoord hebben.

Door het venster komt de schemering van den jongen dag. De roode schijn van het aarden lampje verbleekt in het groeiende licht van den aanbreekenden morgen. Daar staat Nicodemus op. Diep blikkt hij in de oogen van den Heiland. Als zegenende legt zich de dorre hand van den grijzen meester op de rechterhand van Jezus, die hem niet afwijst. Dan verlaat hij het vertrek.

Buiten ontwaakt het leven. De eerste vogelstemmen worden gehoord. Bloemengeur stijgt op uit den tuin als een welriekend dankgebed der schepping.

Daar staat het weer voor hem, groot en raadselachtig, de diepste diepte van zijn ziel in beroering brengend: het raadsel des levens.

Geheimzinnig is het, als het waaien van den wind. En toch is het daar, machtig, geweldig, en drijft de kiem omhoog naar het licht. En de wortels omvatten de doode aardestof en herscheppen haar in planten-verschijningen, sidderend van leven, omspeeld van zonnegoud, en in bloemen, die tot vruchten rijpen.

En de oogen van den huiswaarts-keerenden grijzen geleerde zien op naar de luchtig-gedragen boome-kronen, die zacht ruischen in den morgenwind, als wilden ze hem iets vertellen van het wondere leven, dat in hen zich beweegt.

Nieuwe gedachten, nooit voorheen gegrepen, zijn in zijn ziel ontwaakt.

Doorleeft ook hij het groote, diepe geheim der wedergeboorté?

Breekt ook voor hem een nieuwe levensmorgen aan?

SIMEONS LOFZANG.

Nu laat Uw dienstknecht gaan in vrede,
O Heer, naar 't woord hem toegeleid!
Getrouwe God, Gij kroont zijn bede:
Zijn oog aanschouwt Uw zaligheid,
Die Gij voor al wat leeft bereidt!

Voor eeuwig zij Uw naam geprezen!
Verdwenen is het nachtgordijn;
Het Licht der wereld is verrezen:
Dit zal der Heidnen zonnenschijn,
De heerlijkheid Uws Israels zijn!

J. J. L. TEN KATE.

BETHLEHEM.

Een straatje in Bethlehem.